

НА КРАЈУ РАТНЕ 1944.

Командант 7. СС дивизије „Принц Еуген“ СС-оберфирер Ото Кум (из албума потпуковника Милана Целебџића)

Остале две дивизије групе: — 23. дивизија (командант пуковник Миладин Ивановић, политички комесар потпуковник Војо Поповић) и 25. дивизија (командант мајор Урош Кукољ и политички комесар потпуковник Милојица Пантелић) — дејствовале су против четника Драже Михаиловића, и то 23. дивизија у ширем рејону Тузле према Озрену, а 25. дивизија на Мајевци.

148 У ратној 1944. години савезници су постигли крупне успехе који су били од одлучујућег значаја у борби против фашистичког Јапана и нацистичке Немачке. Јединице Црвене армије су успеле да до краја 1944. ослободе целу територију СССР-а, ост Курландије у Летонији, и да пренесу борбена дејства на територију Трећег Рајха, Пољске, Чехословачке и Мађарске. Линија совјетско-немачког фронта скратила се од 4.400 км крајем 1943. на око 2.200 км почетком 1945. године. У борбеним дејствима на совјетско-немачком фронту у 1944. уништено је заробљено 126 немачких дивизија и 25 самосталних бригада, разбијена 361 немачка дивизија и 27 бригада од чега је расформирано 47 дивизија и 20 бригада. Укупно је рањено или погинуло у борби око 3 милиона, а заробљено око 1,6 милиона немачких војника. Тиме су створени реални предуслови на најважнијем европском ратишту за брз завршетак другог светског рата у Европи.

Западни савезници су на западном фронту такође, постигли значајне успехе. После искрцавања у северној Француској 6. јуна и у јужној Француској 15. августа 1944, западни савезници су успели да ослободе скоро целу Француску, Белгију и Делу Холандије и да код Ахена продру на територију Немачке. Од отварања другог фронта, савезници су у седмочесечним дејствима на западном фронту избацили из строја око 1,1 милион немачких војника.

Западни савезници су до краја 1944. знатно повећали своје снаге на ратиштима Европе (укључујући и Италију), тако да су почетком 1945. имали на свим фронтovima око 3,6 милиона војника, од чега је на америчке снаге отпадало 2,7 милион војника.

ПОЛИТИКА

ВЛАДИНА РИШНАРА СМОНАРА
Др. Милош Милошевић
Др. Милош Милошевић
Др. Милош Милошевић
Др. Милош Милошевић
Др. Милош Милошевић

ПРИМЕРКА 10 ДИНА
ТЕЛЕФОНИ:
Уредаштво: 28-227 и 28-228; Администрација: 28-229; Штампарија: 28-226

БЕОГРАД, ЧЕТВРТАК 2 НОВЕМБАР 1944
Број 11803 — Година XLI

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ПРЕПЛАТА СЕ ЗАСАДА НЕ ПРИМА

ПОЛИТИКА
ПОЕНАРЕЊУВА 31

Саопштење о разговорима између маршала Тита и Г. др Шубашића

Маршал Тито

1 новембра 1944 год. извршени су разговори између Националног комитета ослобођења Југославије под пред председањешћом маршала Југославије Јосипа Броза-Тита, у присуству чланова председништва АВНОЈ-а, и председника краљевске југословенске владе у Лондону др Милана Шубашића.

Разговори који су вођени у веома изданим и позитивном тону крчили су се у оквиру литва стварања.

(Својеручно дешифра Нова Југославија)

НА БЕРЛИН!

Написано Ева Еренбург
Издат у издању Партизанске књижевности

Овај списак објављен је у 1944. години у издању Партизанске књижевности. Он је резултат сарадње са југословенским партизанским списатељима. Овај списак је издат у 1944. години. Он је резултат сарадње са југословенским партизанским списатељима. Овај списак је издат у 1944. години. Он је резултат сарадње са југословенским партизанским списатељима.

ИВАН МИЛУТИНОВИЋ

Национални комитет ослобођења Југославије са изолацијом саопштава да је овај дан, на великом састанку, добио генерал-пушњак Иван Милутиновић, члан Војвођеног штаба НОВ и ПОЈ, повереника за политички и индустријски у Министарству комитета и члан председништва Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије.

Иван Милутиновић је рођен 1901. године у селу Милутиновићу, Војвођина. Он је био члан КПЈ од 1928. године. Он је учествовао у борбама против фашизма и окупације Југославије. Он је био члан Војвођеног штаба НОВ и ПОЈ.

Иван Милутиновић је био члан Војвођеног штаба НОВ и ПОЈ. Он је био члан КПЈ од 1928. године. Он је учествовао у борбама против фашизма и окупације Југославије. Он је био члан Војвођеног штаба НОВ и ПОЈ.

Генерал-пушњак Иван Милутиновић

Најважнија Лука на Егејском мору, Солун, јуче је ослобођена

Лондон, 1 новембра
У закључним састанцима Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије одржано је састанак у коме је одлучено да се у оквиру британског партизанског већа одлучи.

Лондон, 1 новембра
Радно партизанско веће
Велика лука Солун сада је у рукама Британаца.
Народноослободилачка војска Албаније ослободила је град Солун.
Британски командоси напредовали су на острво Валаон, у Хеленици.

Маршал Тито у посети Рањеницима из Велике Битке за ослобођење Београда

Маршал Тито посетио је Војну болницу на Дедињу.
1 новембра у 11:20 пре подне маршал Југославије Јосип Броз-Тито, у пратњи генерал-пушњака Пена Делчевца, пуковника Милана Тодоровића и пуковника др Воје Буковића, посетио је Војну болницу на Дедињу.
Маршал се интересовао за здравље сваког појединог војника и с њиме остао у саслушању разговору дужи времена. То су борци из велике колевке наше земље, Срби, Хрвати, Црногорци и други, који су вођени у великој битци за ослобођење Београда.
Рањеници су маршала дочекали са великим надушевљем.

Хапшење војних криваца у Финској

Москва, 21 октобра
У Финској је уочи избијања Зимског рата, 1940. године, извршено хапшење војних криваца. Овај поступак је извршен у складу са захтевима Совјетског Савеза.

Саопштење о потписивању Београдског споразума Тито-Шубашић, 2. новембра 1944, објављено на првој страни „Политике“

Крајем децембра савезничке снаге су се налазиле на западном фронту пред немачким одбрамбеним положајима „Западног бедема“ („Зигфридова линија“). Линија фронта се протезала реком Рајном, преко Колмара (овде су Немци имали велики цеп на западној обали реке Рајне), источно од Стразбура, Сарбрикена, преко Ардена, Ахена, Арнхема, доњим током Мезе и Рајне до Северног мора.

Планирани продор савезника у јесен 1944. у област Рајне није реализован, због изузетно слабих метеоролошких услова. Немци су то искористили за предузимање велике операције у Арденима 16. децембра 1944, под именом „Стража на Рајни“, и једне мање у Алзасу 1. јануара 1945. под шифром „Северни ветар“.

Савезничке армије су се тада нашле у врло тешком положају, па је Црвена армија, да би олакшала њихов положај на западном фронту, прешла у уништавајући удар 12. јануара 1945. од Висле до Одре, а 13. јануара је отпочела и источнопруску операцију. Тако је пропао покушај нацистичког војно-политичког руководства да потуче савезничке армије на западном фронту, а да потом, пребацивањем знатних снага на источни фронт, нанесе Црвеној армији знатне губитке и тиме примора савезнике на склапање мира под повољним условима за Трећи Рајх.

У Италији су савезници крајем 1944. овладали већим делом немачких одбрамбених положаја на тзв. Готској линији и код Фаенце, избили у равницу Емилије и Ломбардије, отворивши пут за даља напредовања кроз северну Италију.

На Балкану су биле ослобођене Грчка и Албанија у новембру 1944, док су се у Југославији још увек водиле врло жестоке и оштре борбе, пошто је југословенско ратиште крајем 1944. било једино ратиште на Балкану.

До краја године јединице НОВЈ ослободиле су Македонију, Косово, Метохију, Србију (осим мањег дела Санџака), Војводину, Црну Гору и Далмацију.

Окупатор је, у ствари, држао само важније саобраћајнице које су од Јадранског мора водиле према Сави, као и магистралне правце Винковци — Славонски Брод — Загреб — Љубљана — Јесенице, Загреб — Марибор, Љубљана — Трст и још неке. На тај начин у непријатељевој позадини скоро 4/5 територије било је ослобођено.

Народноослободилачка војска Југославије, као самостална револуционарна оружана сила, успоставила је јединствен и врло солидан фронт који се протезао линијом вировитичког мостобрана, левом обалом Драве, од Чађавице до њеног ушћа, затим левом обалом Дунава до Бачког Новог Села, одатле је прелазило у Срем источно од непријатељских одбрамбених положаја на Зеленој линији, па долином Дрине, а онда источно од Сарајева, преко Мостара и западно од Задра према Лици, Горском котару и Хрватском приморју. Такав јединствени југословенски фронт у то време повезивао је совјетско-немачки фронт са савезничким фронтом, преко Јадрана, у Италији и представљао део општег савезничког фронта, који је чврсто стезао хитлеровску Немачку.

Тако су непосредно на фронту дејствовале 22 дивизије Главног штаба НОВ и ПО Војводине, 1. пролетерског корпуса, Јужне оперативне групе дивизија, 2. и 8. ударног корпуса, у позадини непри-

ТЕКСТ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ МАРШАЛА ТИТА И Д-Р ИВАНА ШУБАШИЋА

Споразум постигнут између председника Националног комитета ослобођена Југославије маршала Јосипа Броза-Тита и председника краљевске владе д-р Ивана Шубашића, на дан 2 новембра 1944 године:

Стојећи на принципу државног континуитета Југославије са међународно-правног гледишта и на јасно израженој вољи свих народа Југославије у њиховој четворогодишњој борби за једну нову, на принципима демократије изграђену, независну и федеративну државну заједницу, желимо и настојимо да народна воља буде на сваком кораку и од сваке стране поштована, колико у погледу унутрашње државне организације, толико и у погледу облика владавине. И стога стојимо на становишту придржавања се темељних и општих начела о уставности, која је својствена свим истински демократским државама.

Пошто је Југославија призната у друштву Уједињених народа у свом старом облику, и као таква функционалне, ми ћемо тако нашу земљу представљати и даље у вањском свету и свим актима спољне политике, док наша државна заједница, будућа демократска федеративна Југославија, не добије, слободном одлуком народа, свој дефинитивни облик владавине.

До тога часа, да би се избегло свако могуће заоштравање односа у земљи, споразумели смо се да краљ Петар II не улази у земљу док народи о томе не донесу своју одлуку, а у његовој одсутности краљевску власт врши краљевско намесништво.

Краљевско намесништво поставља се усталим актима краља а на предлог краљевске владе, а по споразуму председника Националног комитета ослобођена Југославије Маршала Јосипа Броза-Тита са председником краљевске владе д-р Иваном Шубашићем. Краљевско намесништво полаже заклетву краљу, а влада полаже заклетву народу.

У споразуму између председника Националног комитета ослобођена Југославије Јосипа Броза-Тита и председника краљевске владе д-р Ивана Шубашића, а у

пуној сагласности са председничком АВИОМ-а, утврђује се следећи састав владе:

1) Председник; 2) Потпредседник; 3) Министар спољних послова; 4) Министар унутрашњих послова; 5) Министар народне одбране; 6) Министар правде; 7) Министар просвете; 8) Министар финансија; 9) Министар трговине и индустрије; 10) Министар саобраћаја; 11) Министар пошта, телеграфа и телефона; 12) Министар шума; 13) Министар рудника; 14) Министар пољопривреде; 15) Министар социјалне политике; 16) Министар народног здравља; 17) Министар грађевина; 18) Министар за обнову земље; 19) Министар за исхрану; 20) Министар за информације; 21) Министар за колонизацију; 22) Министар за конституанту; 23) Министар без портфеља за Србију; 24) Министар без портфеља за Хрватску; 25) Министар без портфеља за Словенију; 26) Министар без портфеља за Црну Гору; 27) Министар без портфеља за Македонију; 28) Министар без портфеља за Босну и Херцеговину.

Такав облик владавине у Југославији остаје до одлуке уставотворне скупштине, тј. до доношења коначног уставног уређења државе.

Нова влада објавиће декларацију, која ће садржавати основна начела демократских слобода и гаранције за њихово спровођење. Лична слобода, слобода од страха, слобода вероисповести и савести, слобода говора, штампе, збора и удруживања, нарочито ће бити наглашене и гарантиране, као и право власништва и приватно иницијативе. Сувереност народног индивидуалитета унутар државне заједнице биће у пуној равноправности поштована и чувана, како је то решено на другом заседању АВИОМ-а. Свака превласт једног народа над другим биће искључена.

Председник Националног комитета ослобођена Југославије, маршал Југославије,

ЈОСИП БРОЗ-ТИТО, с. р.

Председник

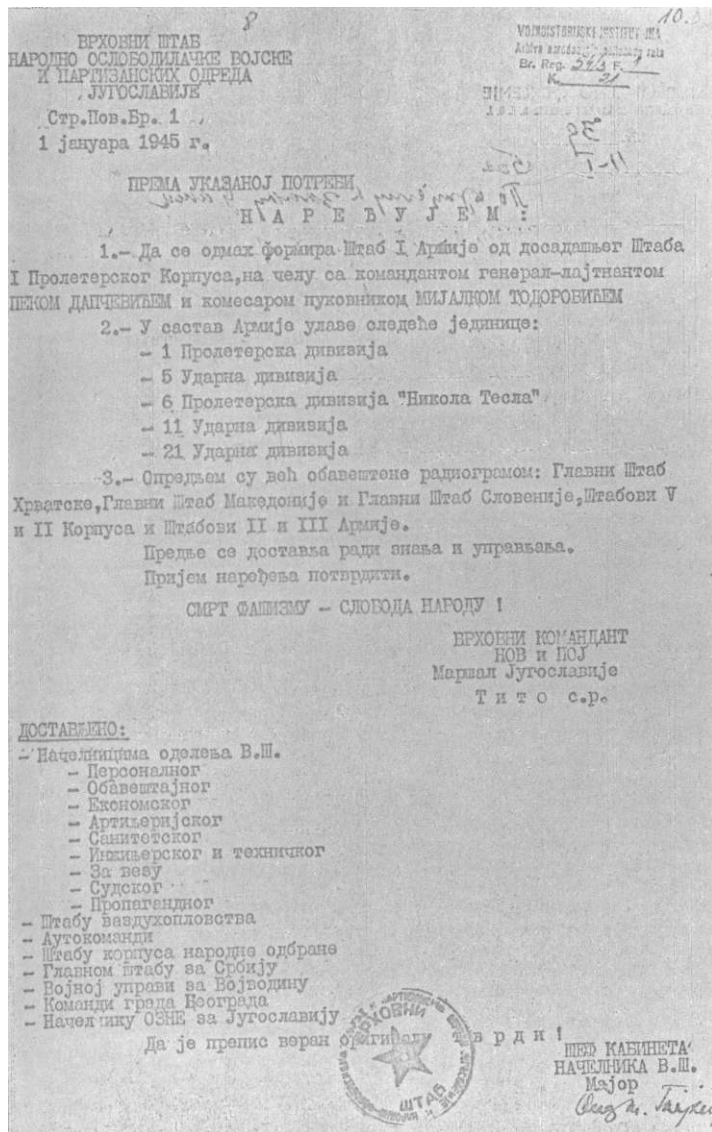
краљевске владе,

Д-Р ИВАН ШУБАШИЋ, с. р.

Текст споразума Тито—Шубашић, 2. новембра 1944, објављен у „Борби“ 25. јануара 1945.

јатеља борило се 8 корпуса НОВЈ и 1 оперативна зона са 21 дивизијом и једном оперативном групом, док се 8 дивизија налазило у резерви Врховног штаба НОВ и ПОЈ или под командом главних штабова НОВ и ПО Македоније и Србије, не рачунајући 5 дивизија КНОЈ-а и две ваздухопловне дивизије.

Крајем 1944, поред значајних резултата које су постигле јединице НОВЈ, остварена је још једна велика политичка победа на дипломатском пољу у

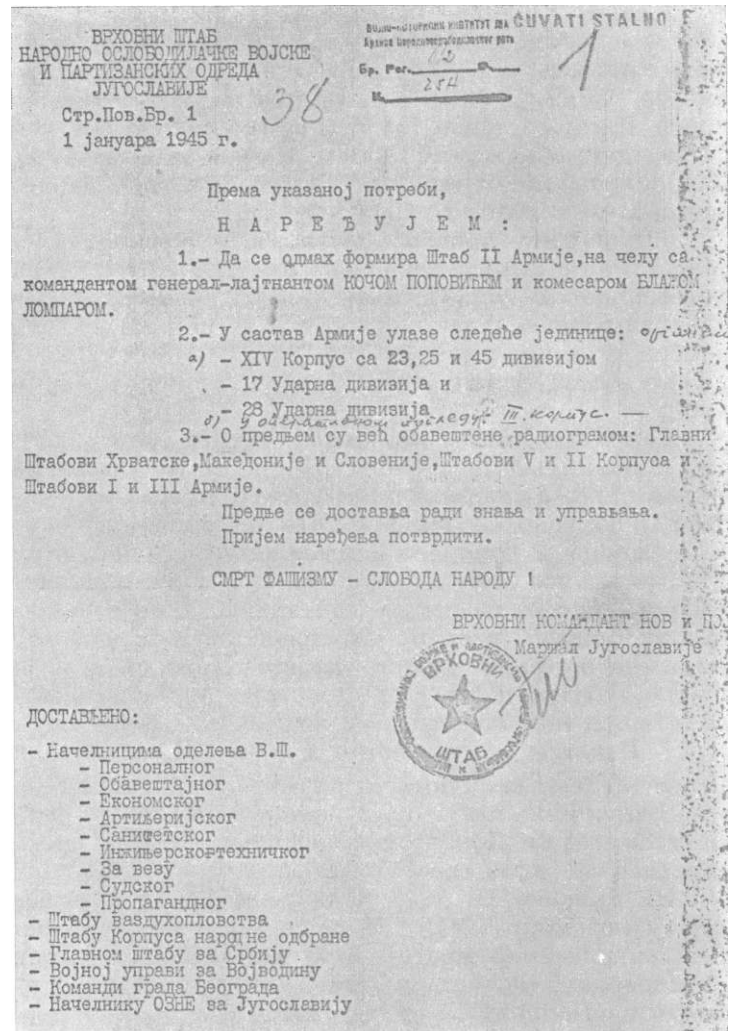

Факсимил наредбе врховног команданта НОВ и ПОЈ маршала Тита о формирању 1. армије НОВЈ (Архив Војноисторијског института)

Југославији: 2. новембра 1944. потписан је споразум Тито—Шубашић о образовању јединствене југословенске владе у Београду, преношењу краљевске власти на намеснике и забрани краљу Петру II да се врати у земљу док се о томе не изјасни народ на слободним и демократским изборима, проширени АВНОЈ је признат као Привремена народна скупштина.

ФОРМИРАЊЕ АРМИЈА НОВЈ

Крајем 1944. Народноослободилачка војска Југославије нарасла је са 39 дивизија и 350.000 војника, колико је имала средином 1944, на 58 дивизија и око 650.000 бораца под оружјем, што је представљало врло снажну оружану и револуционарну снагу на југословенском ратишту. У ствари, НОВЈ је тада држала део стратегијског савезничког фронта на споју између Црвене армије у Мађарској и савезника у Италији.

Факсимил наредбе врховног команданта НОВ и ПОЈ маршала Тита о формирању 2. армије НОВЈ (Архив Војноисторијског института)

Брзи развој НОВЈ, која је крајем 1944. прерасла у савремену и модерно опремљену армију и по свом бројном стању на европском ратишту стајала одмах иза совјетске, америчке и британске армије, и успостављање чврстих фронтава на југословенском ратишту (дравског, сремског и дринског фронта) захтевали су формирање крупних војних формација здружених јединица способних за вођење већих одбрамбених и, пре свега, офанзивних операција.

Врховни командант НОВ и ПОЈ маршал Југославије Јосип Броз Тито је 1. јануара 1945. донео је још једну историјску одлуку — да се од преоружаних и савремено опремљених јединица на тежишту фронта у Југославији, тј. на Драви, у Срему и на Дрини, формирају три крупне оружане формације: 1, 2. и 3. армија НОВЈ.

Прва армија је формирана реорганизацијом 1. пролетерског корпуса. У њен састав су тада ушле 1, 6. пролетерска и 5, 11. и 21. ударна дивизија са укупно око 55.000 бораца. За команданта армије именован је генерал-лајтнант Пеко Дапчевић, а за политичког комесара пуковник Мијалко Тодоровић Плави.

Друга армија је формирана од Јужне оперативне групе дивизија. У њен састав су ушли 14. корпус

(командант пуковник Радивоје Јовановић Брадоња, политички комесар пуковник Ђуро Лончаревић), са 23, 25. и 45. ударном дивизијом, и 17. и 28. ударна дивизија. Поред тога, у оперативном погледу, Штабу 2. армије је био потчињен 3. корпус (командант пуковник Перо Косорић, политички комесар пуковник Блажо Ђуричић), са 27. и 38. дивизијом. Друга армија је с 3. корпусом, који је тада бројао око 11.000 људи, имала укупно око 74.000 бораца. За команданта армије именован је генерал-лајтнант Коча Поповић, а за вршиоца дужности политичког комесара пуковник Блажо Ломпар.

Трећа армија је формирана од јединица Главног штаба НОВ и ПО Војводине (16, 36. и 51. ударна дивизија са око 29.000 бораца), док су јој у оперативном погледу били потчињени 6. и 10. корпус без војнотериторијалних органа. Шести корпус (командант пуковник Мате Јерковић, политички комесар Отмар Креачић) у свом саставу је имао 12. и 40. дивизију, Источну групу НОП одреда и Посавски НОП одред, укупно око 15.000 бораца под оружјем. Десети корпус „Загребачки“ (командант генерал-мајор Владо Матетић, политички комесар пуковник Иван Шибл) у свом саставу је имао 32. и 33. дивизију и две групе НОП одреда: Источну и Западну са око 11.000 бораца под оружјем.

Трећа армија је тада, са свим потчињеним јединицама, имала око 55.000 бораца. За њеног команданта постављен је генерал-лајтнант Коста Нађ, дотадашњи командант Главног штаба НОВ и ПО Војводине, а за политичког комесара пуковник Бранко Петричевић.

Факсимил наредбе врховног команданта НОВ и ПОЈ маршала Тита о формирању 3. армије НОВЈ (Архив Војноисторијског института)

Три команданта армија НОВЈ (слева надесно): Командант 2. армије генерал-лајтнант Коча Поповић, командант 1. армије генерал-лајтнант Пеко Дапчевић, и командант 3. армије генерал-лајтнант Коста Нађ